

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถวิสัยของครูเกษตรในด้านพฤติกรรม การสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเกษตร

The Relationship Between the Competency of Agriculture Teacher on the Aspect of Teaching Behavior and Academic Achievement in the Agricultural Subject

สมสุดา ผู้พัฒน์¹ และ ไมตรี ชุมสาย ณ อยุธยา²
Somsuda Pupatana and Maitri Chumsai Na Ayudhaya

ABSTRACT

The purposes of the research were to study on (1) basic information of agricultural subjects, teachers and student achievement, (2) the teaching behaviors of agricultural teacher by observation and (3) the effect of teaching behaviors on agricultural student achievement.

The samples were : (1) the 54 agricultural teachers at the secondary schools in the 4 provinces ; Phetchaburi, Kanchanaburi Ratchaburi and Samut Songkhram from the schools which selected by purposive sampling and (2) the 214 agricultural students who were studying under the sampled teachers. They were selected by simple random sampling.

The research tools were : (1) the teacher questionnaires on the aspects of the teaching preparation and the evaluation (2) the recorded and structural teaching behavior observations (3) the student survey both questionnaire and interview on the teaching behavior and (4) the recording of student achievement. The percentage, mean, variability, correlation and multiple regression were statistically analysed.

The teaching behaviors influencing on the student achievement were as follows :

- (1) tactful warning and informing the right behavior,
- (2) avoiding the telling – writing method,
- (3) introduction of the course by applying the current situation,
- (4) refraining from the emphasis on the grading system, and
- (5) teaching the relevent content which the students could follow up thoroughly.

The five teaching behaviors as mentioned above made significantly improved the scores of the lower secondary students up to 19 percent higher scores.

Keywords : teaching behavior, competency of agriculture teachers.

¹ ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Dept. of Vocational Education, Faculty of Education, Kasetsart University.

² ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Dept. of Education, Faculty of Education, Kasetsart University.

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา (1) ลักษณะพื้นฐานของวิชา ครู และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ (2) พฤติกรรมการสอนของครูเกษตร จากการสังเกต (3) อิทธิพลพฤติกรรมการสอนต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

วิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่างคือ (1) ครู-อาจารย์เกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษาใน 4 จังหวัด คือ เพชรบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี และสมุทรสงคราม จำนวน 54 คน จากโรงเรียนซึ่งสุ่มแบบเจาะจง และ (2) นักเรียนเกษตรซึ่งกำลังเรียนกับครูกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 214 คน โดยสุ่มแบบง่าย เครื่องมือวิจัย (1) ใช้แบบสอบถามครูในด้านเตรียมสอนและประเมินผล แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนทั้งแบบบันทึกและแบบมีโครงสร้าง แบบสำรวจการสัมภาษณ์นักเรียนเกษตรเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอน และแบบบันทึกผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ คือ (1) บอกกล่าวสิ่งที่คิดและชี้แนะสิ่งที่ถูกอย่างนุ่มนวล (2) ไม่ควรสอนแบบบอกจด (3) นำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้เหตุการณ์ปัจจุบัน (4) ไม่ควรเน้นย้ำวิธีการให้ระดับคะแนน และ (5) ควรสอนเนื้อหาที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อนักเรียน และนักเรียนสามารถคิดตามให้เข้าใจได้ พฤติกรรมทั้ง 5 ประการนี้จะทำให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 19 ได้คะแนนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

บทนำ

ที่มาของปัญหา

การสอนเป็นหน้าที่สำคัญของครูและมีผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของนักเรียน สถาบันผลิตครูเกษตรจึงพยายามมุ่งผลิตครูเกษตรให้มีความสามารถในการสอน โดยถ่ายทอดวิทยาการและเทคนิคการสอนสมัยใหม่ให้กับนิสิตนักศึกษาและครู-อาจารย์เกษตร แต่เมื่อบุคลากรเหล่านี้ได้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนแล้ว กลับไม่สามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปปรับใช้สอนวิชาเกษตรให้มีคุณภาพดีขึ้นได้ ดังผลการวิจัยพบว่าครูเกษตรใช้การสอนแบบบรรยายและบอกจด การสอนแบบสาธิตยังใช้ในระดับปานกลางและน้อย จึงทำให้ครูเกษตรสอนวิชาเกษตรโดยเน้นภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ (โสภณ และคณะ, 2526) การสอนวิชาเกษตรยังสอนบนกระดานเป็นส่วนใหญ่ (UNESCO, 1971) จากการสัมมนาปัญหาการเรียนการสอนวิชาเกษตรพบว่าปัญหาสำคัญที่ครูประสบ

คือ ครูขาดเทคนิคการสอนที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ (ศูนย์พัฒนาหลักสูตร, 2529)

เนื่องจากปัญหาดังกล่าวและงบประมาณในการจัดการศึกษามีจำกัดจึงมีความจำเป็นที่สถาบันผลิตครูเกษตรจะต้องยกระดับคุณภาพการผลิตครู โดยการวิเคราะห์ว่าพฤติกรรมการสอนอะไรที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อนำมาฝึกให้กับนิสิตนักศึกษาครูเกษตรและอบรมให้กับครู-อาจารย์เกษตร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของวิชาเกษตร ครูเกษตร และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาเกษตร
2. ศึกษาพฤติกรรมการสอน
3. ศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของพฤติกรรมการสอนกับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะพฤติกรรมการ

สอนที่ครูแสดงออกขณะสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของจังหวัดเพชรบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี และสมุทรสาคร

ประโยชน์ของการวิจัย

1. พัฒนาวិทยาการสอนวิชาเกษตรให้เหมาะสมกับการนำไปปรับใช้ในสถานศึกษาเกษตร
2. ฝึกทักษะการสอนที่จำเป็นให้กับนิสิตนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. พัฒนาหลักสูตรการศึกษาเกษตรให้สอดคล้องกับสภาพการนำไปใช้ของครูเกษตร
4. เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเกษตรด้านการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาเกษตร

การตรวจเอกสาร

พฤติกรรมการสอนมาจากคำว่าพฤติกรรมและการสอน พฤติกรรม หมายถึง กิริยาอาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิดและความรู้สึก (กรมวิชาการ, 2527) การสอน หมายถึง การแสดงออกอย่างมีระบบเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เป็นศิลปะของการกระตุ้น ชักจูง และแนะนำเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (Flores, Bueno and Lapastora, 1983) เมื่อนำคำว่าพฤติกรรมและการสอนรวมกัน จึงได้ความหมายพฤติกรรมการสอน คือ กิริยาอาการที่ครูแสดงออกเพื่อกระตุ้น ชักจูง และแนะแนวทางให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

Joyce and Weil (1980) กล่าวว่าพฤติกรรมการสอนมีหลายแบบ คือ (1) การนำเสนอทางวาจา ประกอบด้วย การอธิบาย การชี้แนะบอกแนวทางการให้แสดงความคิดเห็น (2) การสาธิต ประกอบด้วย แสดงการปฏิบัติครบขั้นตอนให้ดู ให้ทดลองลงมือปฏิบัติ ฝึกทักษะ (3) การให้รับรู้โดยผ่าน

ประสาทสัมผัส คือ ใช้สื่อการเรียนการสอน เช่น फिल्म สไลด์ ภาพยนตร์ เป็นต้น (4) การเรียนด้วยตนเอง Laska (1984) แบ่งพฤติกรรมการสอนเป็น 4 แบบ คือ (1) การสอนแบบนำเสนอ ผู้สอนนำเสนอข้อความรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้เองโดยอัตโนมัติ พฤติกรรมการสอนเหล่านี้คือการบอก การอธิบาย การซักถาม การใช้สื่อประกอบ (2) การสอนแบบฝึกปฏิบัติ เป็นการให้นักเรียนได้ฝึกอย่างมีขั้นตอน (3) การสอนแบบให้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง เป็นการจำลองสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาจากสถานการณ์นั้น (4) การสอนโดยการให้กำลังใจอย่างมีแบบแผน โดยจัดสิ่งเร้าและวิธีให้กำลังใจอย่างเป็นระบบ Siddhi Butr – Indr (1979) ศึกษาพุทธวิธีสอนของพระพุทธเจ้าพบว่า มี 5 แบบ คือ (1) วิธีค่อยเป็นค่อยไป คือ พระพุทธองค์จะคำนึงถึงพื้นความรู้เดิมของผู้รับ จะทรงสอนในสิ่งที่ผู้รับฟังจะรับได้ (2) การปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียน คือ สอนให้ตรงกับความต้องการของผู้รับ (3) การยกตัวอย่าง เป็นการยกตัวอย่างอุทาหรณ์ อุปมา อุปไมย เหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันมาเป็นข้อเตือนใจ หรือแนวทางให้เข้าใจในสิ่งที่พระองค์ทรงสอน (4) การวิเคราะห์ ทรงใช้กับผู้มีปัญหา โดยให้วิเคราะห์แจกแจงเนื้อหาออกเป็น ส่วน ๆ แล้วสืบสาวไปหาสาเหตุ หาคความสัมพันธ์ของเหตุและผล จนได้ข้อสรุปที่เป็นหลักการและแนวทางการปฏิบัติ (5) การทดลองปฏิบัติ เมื่อพระองค์ได้ทรงถ่ายทอดความรู้ให้แล้วพระองค์จะให้ลงมือฝึกปฏิบัติตามที่ได้เรียนมา

Heiman and Rohrbach (1983) และ Binkely and Tullock (1981) กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนวิชาเกษตรภาคทฤษฎี มีดังนี้

1. ทบทวนบทเรียนก่อนสอนเนื้อหาใหม่
2. ชี้แนะให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของเรื่องที่เรียน

3. ใช้วิธีสอนหลาย ๆ อย่าง เช่น การอธิบาย อภิปรายกลุ่ม

4. การสรุปบทเรียน

5. การให้กำลังใจ

6. การประเมิน

พฤติกรรมการสอนวิชาเกษตรภาคปฏิบัติมีดังนี้

1. แนะนำผู้เรียนให้เห็นประโยชน์

2. ระบุทักษะและเกณฑ์ พร้อมทั้งบอกให้นักเรียนทราบเพื่อให้มีเป้าหมายการเรียนรู้

3. สาธิตและอภิปรายอย่างเป็นขั้นตอน

4. ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Somsuda (1984) ได้ศึกษาพบว่าพฤติกรรมการสอนไม่มีความสัมพันธ์กับระดับคะแนนของนักเรียนเกษตรในเขตการศึกษา 1 แต่มีความสัมพันธ์กับทักษะและกับเจตคติต่อวิชาเกษตร ครูที่มีพฤติกรรมการสอนที่ดีจะทำให้ให้นักเรียนสามารถปฏิบัติงานเกษตรได้ดีขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาเกษตรด้วย Rosenshine (1971) พบว่าครูที่มีทักษะในการอธิบายได้อย่างชัดเจนและมีทักษะในการซักถามนักเรียนจะช่วยให้ให้นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลการเรียนสูงขึ้น Smith and Bramblett (1981) เสนอแนะว่าถ้าครูมีความรู้เข้าใจในเรื่องที่จะสอน มีความมั่นใจในเนื้อหาและวิธีการเตรียมสอน และสามารถสื่อความหมายเรื่องที่จะสอนได้อย่างชัดเจนแล้ว ครูจะลดการใช้ศัพท์และภาษาที่กำกวมได้ ส่วน Hunt (1970) และ Land (1981) ได้ศึกษาพบว่าประสิทธิภาพของบทเรียนจะลดลงเมื่อครูใช้ภาษาวกวนมากขึ้น ในที่สุดนักเรียนจะเกิดความรู้สึกว่าครูไม่เข้าใจบทเรียนอย่างถ่องแท้ และไม่สนใจนักเรียนว่าจะเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีหรือไม่ Wright and Nuthall (1970) พบว่าคำถามที่ถามเพียงเรื่องเดียว (Single question) มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ เพราะคำถาม

ดังกล่าวจะทำให้ครูใช้ภาษาได้ชัดเจน ตรงประเด็น นักเรียนฟังแล้วไม่สับสน ในการรอคำตอบ (Wait-time) นั้น Napell (1976) Rowe (1972) และ Soar (1968) ซึ่งประเด็นว่าเมื่อครูทิ้งช่วงเวลาหลังจากครูตั้งคำถามกับนักเรียนแล้วประมาณ 3-5 วินาที จะทำให้นักเรียนได้มีโอกาสใคร่ครวญความคิดและความรู้ต่าง ๆ ก่อนตอบคำถามได้ดี หลังจากนั้นครูจึงค่อยซักถามหรือชี้แนะต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากครูและนักเรียนเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาของจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี สมุทรสาคร และเพชรบุรี โดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multistage sampling) โดยการเลือกโรงเรียนใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาเกษตรไม่น้อยกว่า 1 ภาคการศึกษา และจะยังคงเปิดต่อไป พร้อมทั้งคณะผู้วิจัยสามารถเดินทางไปเก็บข้อมูลได้ ในระดับกลุ่มตัวอย่างครูเกษตรจะให้การสังเกตการสอนโดยไม่มี การสุ่มตัวอย่าง ส่วนนักเรียนจะเลือกจำนวน 4 คน โดยวิธีการสุ่มแบบง่ายเพื่อสังเกตการสอน ดังนั้นรวมจำนวนครูกลุ่มตัวอย่าง 54 คน นักเรียน 214 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามครูเกษตรในด้านลักษณะทั่วไปของครูเกษตร การเตรียมสอน และการประเมินผลการเรียนวิชาเกษตร ส่วนแบบสังเกตการสอนจะเก็บข้อมูลในด้านการนำเข้าสู่บทเรียน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล นอกจากนี้แบบสอบถามนักเรียนจะรวมวิธีการสัมภาษณ์นักเรียนในด้านการนำเข้าสู่บทเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน การสรุปและจบบทเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการสังเกตและจากแบบสอบถาม ผสมกับการสัมภาษณ์จะนำมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ของ Pearson และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยใช้โปรแกรม SPSS^x

ผลการวิจัย

ลักษณะพื้นฐานของตัวแปร

วิชาเกษตรส่วนใหญ่ที่ศึกษาพบว่าเป็นวิชาในหมวดอาชีพเกษตร อาจารย์เกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุน้อยกว่า 30 ปี สอนมานานกว่า 3 ปี และจบระดับปริญญาตรี ภาระการสอนประมาณ 18 คาบต่อสัปดาห์ และภาพพจน์ที่ครูเกษตรมีต่อนักเรียนเห็นว่านักเรียนเกษตรเรียนหนังสือไม่ค่อยเก่ง มีความสามารถค่อนข้างต่ำ

พฤติกรรมการสอนจากการสังเกต

พฤติกรรมการสอนของครูเกษตรที่พบมากที่สุด คือ บอกเนื้อหา อธิบายซักถามเพิ่มเติมในส่วนที่ครูคิดว่าสำคัญ โดยอธิบายตามหัวข้อในหนังสือ มีการเล่าประสบการณ์ หรือยกตัวอย่างบ้างเป็นครั้งคราว ครูจะบอกให้นักเรียนจดภายหลัง ซึ่งจะมีผลทำให้พฤติกรรมของนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยตั้งใจฟัง และจะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อบ่งชี้ว่านักเรียนเบื่อ นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมการสอนของครูแบบต่าง ๆ อีก แต่เป็นส่วนน้อย เช่น การทบทวน การบอก-อธิบาย-มอบหมายงานให้ค้นคว้าเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล การสาธิต การบอกอธิบายเนื้อหาโดยมีอุปกรณ์การสอนบ้าง และพฤติกรรมการอธิบายวิธีทำงานแล้วให้ปฏิบัติ ซึ่งจะใช้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

พฤติกรรมการสอนในด้านการนำเข้าสู่บทเรียนนั้น ครูเกษตรส่วนใหญ่สอนโดยไม่มีการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจบทเรียน เมื่อเข้าห้องเรียนมาก็สอนเลยในด้านลักษณะการสอน ปรากฏว่าพฤติกรรมการสอนส่วนมากจะเป็นการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางการเรียน โดยครูมีบทบาทมากในกระบวนการเรียนการสอน เป็นผู้บอกความรู้ พูดอธิบาย ชี้แนะการกระทำเกือบตลอดคาบการเรียน นักเรียนมีหน้าที่ฟังและปฏิบัติตามที่ครูแนะนำ การสอนโดยมีสื่อการสอนประกอบมีใช้บ้าง ส่วนพฤติกรรมการสอนของครูที่นิยมใช้น้อยที่สุดคือ การสอนแบบให้นักเรียนมีส่วนร่วม

เมื่อศึกษาการควบคุมชั้นเรียนของครู พบว่าครูส่วนใหญ่ให้ความสนใจนักเรียนขณะสอนโดยใช้การมอง การเรียกถามและการสังเกต ส่วนในกรณีที่นักเรียนไม่ค่อยสนใจเรียน ครูจะใช้วิธีเดิมสอนต่อไป แต่อาจมีการหยุดพูดและมองนักเรียนที่ไม่ค่อยสนใจ มีข้อสังเกตว่าครูเกษตรส่วนใหญ่จะสนใจพฤติกรรมของนักเรียน แต่ครูไม่ค่อยแสดงความรู้สึกและให้ข้อเสนอแนะกับพฤติกรรมที่นักเรียนทำไม่ค่อยเหมาะสม หลังจากสอนจบบทเรียนแล้วครูเกษตรส่วนมากจะสรุปสาระสำคัญให้นักเรียนฟังอีกครั้ง

อิทธิพลของพฤติกรรมการสอนกับผลสัมฤทธิ์

การเรียนวิชาเกษตร

พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนวิชาเกษตร มีเพียงพฤติกรรมเดียว คือ การสอนโดยที่ครูบอก อธิบายเนื้อหาให้นักเรียนซักถามและมอบหมายงานให้ทำ ในเรื่องพฤติกรรมการเตรียมการสอนพบว่าครูเกษตรส่วนใหญ่ทำแผนการสอนระยะยาว โดยยึดตามที่กลุ่มโรงเรียนกำหนดหรือนำมาดัดแปลงใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียนในด้านการเตรียมเนื้อหาพบว่าครูเกษตรส่วนใหญ่ค้นคว้าจากคู่มือการสอน จากตำราที่ตนเองเคยใช้ขณะ

ศึกษา และจากหนังสือแบบเรียนที่กระทรวงกำหนด และที่โรงเรียนจัดหาให้ ในเรื่องของการวางแผน การสอนครูเกษตรส่วนใหญ่วางแผนการสอนในด้าน ต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า แต่ปรากฏว่าการวางแผนเตรียม การสอนไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ในเรื่องของชนิดและแหล่ง สื่อการสอนที่เตรียม ปรากฏว่าครูเกษตรส่วนใหญ่ ใช้ของจริงที่หาได้ภายในโรงเรียน แต่ไม่ว่าจะเตรียม สื่อประเภทใดปรากฏว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติกับผลการเรียน ส่วนในด้านการประ- เมินผลคะแนนสอน ครูเกษตรส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกต ความสนใจของนักเรียน แต่ไม่ว่าครูเกษตรจะใช้วิธี การประเมินแบบใดไม่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติกับผลการเรียน ในการตัดสินใจ ระดับคะแนนนั้น ครูเกษตรส่วนใหญ่พิจารณาจาก คะแนนสอบ คุณภาพของผลงานและความประพฤติ ทำให้มีผลการเรียนสูงขึ้นโดยอาจเป็นเพราะครูมี โอกาสใกล้ชิดและสังเกตนักเรียนมากขึ้น จึงทราบ ปัญหาและหาทางช่วยเหลือนักเรียนทั้งในด้านวิชาการ และด้านปัญหาส่วนตัวได้ และด้านเกณฑ์การให้ ระดับคะแนนนั้น ครูเกษตรเกือบทั้งหมดยึดเกณฑ์ ตามที่กระทรวงกำหนด และการที่ครูบอกเกณฑ์ล่วงหน้า ทำให้นักเรียนทำข้อสอบได้คะแนนมากขึ้น ซึ่ง อาจเป็นเพราะการทราบเกณฑ์ทำให้นักเรียนสนใจ การเรียนมากขึ้นเพราะกลัวสอบตก การบอกสัดส่วน คะแนนของแต่ละกิจกรรมไม่มีความสัมพันธ์อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการเรียน เมื่อศึกษาพฤติ- กรรมการสอนและประเมินผลที่ครูทำ มีผล ต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน พบว่ามีเพียง 2 ตัวแปรเท่านั้น คือ การบอกวิธีการให้ระดับคะแนน และการให้ระดับคะแนนโดยพิจารณาจากพฤติกรรม

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนของครูตาม ความคิดเห็นของนักเรียนเกษตรพบว่า วิธีนำเข้าสู่ บทเรียนที่ครูนิยมใช้คือ การบอกวัตถุประสงค์และ

ชี้ประโยชน์เรื่องที่สอน ในวิธีสอนภาคทฤษฎีที่ครู นิยมใช้คือการอธิบายแล้วบอกจุด สำหรับการสอน ภาคปฏิบัติครูอธิบายวิธีทำงานแล้วให้ลงมือปฏิบัติ งานตามที่มอบหมาย ลักษณะการสอนไม่ว่าจะ สอนภาคทฤษฎีหรือปฏิบัติ ครูยังต้องใช้การอธิบาย เสมอ โดยครูเน้นสาระสำคัญที่ควรจำ และเมื่อ จบบทเรียน นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าก่อนจบบทเรียน ครูสรุปเนื้อเรื่องอีกครั้ง แต่ไม่ว่าครูจะใช้วิธีการจบ บทเรียนแบบใดไม่มีความสัมพันธ์กับคะแนนสอบ ของนักเรียน ส่วนพฤติกรรมก่อนเริ่มสอนนั้น นัก- เรียนส่วนใหญ่เห็นว่าครูบอกว่าจะสอนเรื่องอะไร บอกกิจกรรมที่จะต้องทำในแต่ละคาบการสอน ใน เรื่องรูปแบบการสอนครูอธิบายตามหนังสือแบบ เรียน ตามที่ครูคิดว่าจะให้นักเรียนจะไม่เข้าใจ หรือครู คิดว่าสำคัญต้องการให้นักเรียนจดจำหรือทำความเข้าใจ อย่างไรก็ตามรูปแบบการสอนนั้นไม่มีความ เกี่ยวข้องกับการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของคะแนนสอบ ในเรื่องเทคนิคและวิธีการสอนของครู เช่น วิธีการ บอกจุด ครูเกษตรใช้ค่อนข้างน้อย และการบอกจุด มีส่วนให้คะแนนข้อสอบลดลง เพราะการบอกจุด ทำให้นักเรียนตั้งใจฟังบ้าง ไม่ตั้งใจบ้าง เกิดความ เบื่อหน่ายได้ง่าย นักเรียนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า ครูซักถามทั้งโดยตั้งคำถามแล้วให้นักเรียนทั้งชั้นช่วย กันตอบ หรือเรียกนักเรียนตอบทีละคน แต่พบว่า วิธีการซักถามไม่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มขึ้นหรือลดลง ของคะแนน นักเรียนเกือบทั้งหมดมีความคิดสอด คล้องกันว่าครูอธิบายความสำคัญของงานก่อนมอบ หมาย อย่างไรก็ตามการมอบหมายงานไม่มีความ สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ คือ คะแนนสอบ ของนักเรียน เมื่อพิจารณาในเรื่องอุปกรณ์การสอน พบว่าตัวแปรเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนในแง่มุมต่าง ๆ เช่น จำนวนอุปกรณ์ ขนาดของอุปกรณ์นั้นไม่มีความ สัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของคะแนน สอบ วิธีการให้กำลังใจของครูเมื่อนักเรียนทำถูก

หรือเมื่อครูต้องการกระตุ้นให้นักเรียนอยากทำงาน ปรากฏว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า ครูจะบอกหรือชี้แนะการทำให้ถูกต้องให้ รูปแบบการให้กำลังใจต่าง ๆ ไม่ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของคะแนนสอบ ส่วนการปกครองชั้นเรียนไม่ว่าจะใช้รูปแบบใดก็ตาม ไม่มีความสัมพันธ์กับคะแนนสอบ ในเรื่องการสร้างความสนใจเมื่อนักเรียนไม่ตั้งใจเรียน ไม่จะใช้วิธีการใดก็ตามไม่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของคะแนนสอบ

จากพฤติกรรมการสอนวิชาเกษตรในทัศนะของนักเรียนเกษตร ปรากฏว่าพฤติกรรมที่มีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ การให้นักเรียนปกครองกันเอง การสอนโดยไม่ใช้การบอกจุด การนำเข้าสู่บทเรียนโดยนำเหตุการณ์ปัจจุบันมาสัมพันธ์กับเรื่องที่เรียน และการสอนโดยอธิบายเหตุและผลของเนื้อหา

กล่าวโดยสรุปถ้าจะสอนโดยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เกษตรสูงขึ้นแล้ว ครูควรแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ชี้แนะสิ่งที่ผิดและบอกสิ่งที่ถูก โดยวางอยู่บนพื้นฐานการให้ความอบอุ่นใจแก่นักเรียนและความนุ่มนวลในการให้คำแนะนำ ไม่ควรสอนโดยการบอกจุด นำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้เหตุการณ์ปัจจุบันมาสัมพันธ์กับหัวข้อเรื่อง ไม่ควรเน้นย้ำวิธีการให้คะแนน และการให้ระดับคะแนน ควรอธิบายให้เหมาะกับผู้ที่เรียนจะสามารถติดตามให้เข้าใจได้ การอธิบายที่เยิ่นเย้อ ใช้ภาษาวกวน หรือลึกเกินกว่านักเรียนจะติดตามให้เข้าใจทันเหมือนที่ครูเข้าใจนั้นก่อให้เกิดความสับสน และเข้าใจยากเมื่อพิจารณาความมากน้อยของอิทธิพลของแต่ละตัวแปรแล้วปรากฏว่าการให้นักเรียนปกครองกันเองมีอิทธิพลมากที่สุด การสอนโดยไม่ใช้การบอกจุดมีอิทธิพลเท่ากับการนำเข้าสู่บทเรียน และการบอกวิธีการให้คะแนนและการอธิบายเหตุผลมีอิทธิพลน้อยที่สุด

อภิปรายผล

ผลการรวมของพฤติกรรมการสอนมีดังนี้

1. ครูเกษตรแสดงพฤติกรรมการสอนหลายอย่าง แต่จำนวนครั้งในการแสดงพฤติกรรมไม่เท่ากัน

2. แม้ครูเกษตรจะแสดงพฤติกรรมการสอนหลายรูปแบบ แต่รูปแบบการสอนที่นิยมใช้คือ บรรยายและให้ทำงานปฏิบัติ ครูใช้บ่อยมากในการสอนแต่ละคาบ รูปแบบดังกล่าวจะยึดครูเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน บทบาทครูคือผู้ให้ความรู้ นักเรียนมีหน้าที่ฟังและรับความรู้ แต่ในทางตรงกันข้ามนักเรียนต้องการแสวงหาสิ่งแปลกใหม่อยากรู้ อยากเห็น อยากลอง อยากมีประสบการณ์ชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ พฤติกรรมของครูจึงส่งผลย้อนกลับไปกระทบพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ไม่สอดคล้องและตรงกัน

3. สืบเนื่องจากพฤติกรรมการสอนของครูส่วนใหญ่เป็นการบอกให้จำ และทำตามทีบอก ดังนั้นนักเรียนจึงมิได้มีการพัฒนาบุคลิกภาพการเป็นตัวของตัวเองและการทำงานร่วมกับผู้อื่น จึงเป็นการยากที่จะหวังให้นักเรียนเป็นผู้มีความสามารถในการผสมผสานความรู้ให้เหมาะกับความก้าวหน้าทางวิทยาการและภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงจนสามารถประกอบอาชีพเกษตรอย่างมั่นใจได้

4. ในการสอนครูควรตระหนักถึงความสำคัญของการโน้มน้าวจิตใจนักเรียนให้เห็นคล้อยตามซึ่งความสำคัญของงานที่มอบหมาย ความจำเป็นที่ต้องเรียนเนื้อหาแต่ละบทจะทำให้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของบทเรียน และช่วยให้นักเรียนรับความรู้ได้ง่ายขึ้น

5. เนื้อหาวิชาที่จะสอนนักเรียนควรโยงให้สัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน นำไปใช้ได้ทันที มีความเป็นรูปธรรม นักเรียนสามารถเห็นภาพและคิดจนเห็นคล้อยตามที่ครูสอนได้

พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ การเรียน คือ การสอนโดยการบอกอธิบาย ชักถาม และมอบหมายงานให้ทำ พฤติกรรมการเตรียมสอน โดยมีอุปกรณ์การสอนที่ครูจัดทำเอง ทำให้นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์การเรียนสูงขึ้น การบอกเกณฑ์การให้ ระดับคะแนน ทำให้นักเรียนเรียนดีขึ้น และการ ประเมินผลโดยพิจารณาจากพฤติกรรมของนักเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ดังนั้นรูปแบบพฤติกรรม การสอนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักเรียน ได้แก่ การบอกกล่าวสิ่งที่ผิดและชี้แนะสิ่งที่ถูกอย่าง นุ่มนวล ไม่ควรสอนโดยการบอกจด นำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้เหตุการณ์ปัจจุบัน ไม่ควรเน้นย้ำวิธีการให้ ระดับคะแนน และควรอธิบายในเนื้อหาที่นักเรียน ควรรู้โดยนักเรียนสามารถตรงตามให้เห็นจริงได้ ภาษาที่ใช้ควรสั้นและได้ใจความ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรอบรมครูเกษตรให้มีความรู้ ความ สามารถในด้านการสื่อความหมาย นอกจากนี้ควร เพิ่มพูนความรู้ในด้านการวัดและประเมินผล โดยเฉพาะการสร้างข้อทดสอบวัดความรู้ทางวิชาการ และข้อทดสอบวัดความสามารถทางการปฏิบัติ

2. การผลิตครูเกษตร ควรเน้นฝึกทักษะใน ด้านการสื่อความหมาย การปกครองชั้นเรียน การ ให้กำลังใจนักเรียน การผสมผสานวิธีสอนหลาย ๆ แบบในการสอนแต่ละครั้ง และการสร้างแรงจูงใจใน การเรียน

3. ในช่วงระหว่างปิดภาคเรียน กรมที่รับ ผิดชอบควรเชิญครูเกษตรมาวางแผนเตรียมสอนใน เทอมต่อไป ภายใต้คำแนะนำของนักวิชาการศึกษา เกษตรจากทั้งทางกรมและสถาบันฝึกหัดครูเกษตร เพื่อครูเกษตรจะได้มีแนวทางใหม่ ๆ ในการผลิต สื่อการสอนและเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้นักเรียน สนใจบทเรียน

4. กรมที่รับผิดชอบและสถาบันฝึกหัดครูเกษตร ควรร่วมมือในการป้อนข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจน ติดตามให้ความช่วยเหลือแก่ครูเกษตร โดยผลิต เอกสารในรูปแบบต่าง ๆ ให้แก่ครูเกษตร เพื่อป้อน ข้อมูลในด้านการเรียนการสอนโดยตรง ในการนิเทศ ควรเน้นทางด้านวิชาการให้มากขึ้น สิ่งเหล่านี้จำเป็น อย่างยิ่งที่ครูควรจะได้ทราบและตระหนักถึงความ สำคัญ พร้อมทั้งเรียนรู้ฝึกปฏิบัติทำ เพื่อช่วยนักเรียน ให้เรียนรู้ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. 2527. ประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการ ศึกษา. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา.
- ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ. 2529. สรุป รายงานการสัมมนาปัญหาการเรียนการสอน วิชาเกษตร. กรุงเทพฯ : เอกสารโรเนียว.
- โสภณ ธนะมัย และคณะ. 2526. รายงานวิจัย โครงการเกษตรศึกษา การศึกษาเกษตรระดับ ประถมและมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนัก- งานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- Binkley, R.H. and R.W. Tullock. 1981. Teach- ing Vocational Agriculture Agribusiness. Danville, Illinois : The Interstate Printers and Publishers, Inc.
- Flores, G.T., P.B. Bueno and R.D. Lapastora. 1983. Handbook for Extension Work. UPLB : SEARCA.
- Heiman, T. and N. Rohrbach. 1983. "A Basis for Effective Instruction". Agricultural Education Magazine. 55 (7) : 6-8.
- Hunt, K. 1970. "Syntactic Maturity in School Children and Adults" Monographs of the Society for Research in Child Develop- ment. Chicago : University of Chicago Press.

- Land, M. 1981. "Combined Effects of Two Teacher Clarity Variables on Student Achievement. *The Journal of Experimental Education*. 50 : 14 – 175.
- Laska, A.J. 1984. "The four basic methods of instruction". *Education Technology*. XXIV (6) : 42-45.
- Napell, S. 1976. "Six common non-facilitating teaching behavior". *Contemporary Education*. 47 : 79-82.
- Pupatana, S. 1984. Some Determinants of Agricultural Student Performance of Selected Secondary Schools Offerring Vocational Agriculture in Educational Region I. Thailand. Dissertation : UPLB.
- Rowe, M.B. 1972. Wait-time and rewards as instructional variables : Thesis influence on language, logic and fate control. Chicago National Association for Research in Science Teaching.
- Siddhi Butr-Indr. 1979. *The Social Philosophy of Buddhism*. Bangkok : Mahamakutarakavidyalaya Press.
- Smith, L.R. 1971. "Aspects of Teacher Discourse and Student Achievement in Mathematics". *Journal for Research in Mathematics Education*. 8 : 195 – 204.
- Smith, L.R. and H.G. Bramblett. 1981. "The Effect of Teacher Vagueness Terms on Student Performance in High School Biology". *Journal of Research in Science Teaching*. 18 : 353 – 360.